

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวมีความสำคัญสำหรับประเทศไทยในฐานะที่เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของเศรษฐกิจไทย (พิพัฒน์ เหลืองนฤมิตชัย, 2561) โดยมีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมา หากพิจารณาถึงแนวโน้มเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทยแล้ว พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา จำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยกระตุ้นการท่องเที่ยวทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ปัจจัยภายในที่สำคัญ เช่น ทรัพยากรการท่องเที่ยว ความปลอดภัย โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก สินค้าของที่ระลึก ภาพลักษณ์ การประชาสัมพันธ์ การเมือง เศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศ เป็นต้น ในขณะที่ปัจจัยภายนอก เช่น สถานะเศรษฐกิจและการเมืองของโลก ความนิยมในการท่องเที่ยว การขยายเส้นทางคมนาคม การเปลี่ยนนโยบายระหว่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยปัจจัยกระตุ้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยที่สำคัญ คือ การก้าวไปสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) นโยบายรัฐบาลที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) และ (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ ที่น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และสร้างปัจจัยแวดล้อมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยสนับสนุนให้ไทยเป็น “ศูนย์กลางการผลิตสินค้าและบริการในภูมิภาคบนฐานแนวคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม” ดังนั้น แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์จึงสนับสนุนให้การท่องเที่ยวไทยพัฒนาบนฐานความเป็นไทย ที่มีความหลากหลายทางด้านภูมิสังคมและวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2554)

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจ โดยการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้การท่องเที่ยวมีความยั่งยืนมั่นคงและก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (อัญชลี อติแพทย์, 2553) จึงสามารถกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีจุดมุ่งหมายในการสร้างสมดุลระหว่างกระแสการพัฒนาทางเศรษฐกิจกับกระแสนุรักษ์ การที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายเอกชน และนักท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542)

บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างเต็มรูปแบบ โดยในปี พ.ศ. 2543 นายพรหมมินทร์ พวงมาลา (ภายหลังเปลี่ยนชื่อและนามสกุลเป็น ชีรเมศร์ ขจรพัฒนภิรมย์) ซึ่งเป็นพ่อหลวงบ้านแม่กำปองในขณะนั้น เห็นว่าชาวบ้านที่นี่ค่อนข้างยากจน มีรายได้แค่ช่วงฤดูเก็บเกี่ยวเท่านั้น ถ้าหากไม่ถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวชาวบ้านก็จะไม่มีรายได้ ประกอบกับได้ไปดูงานในพื้นที่ต่างๆ หลายพื้นที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนที่จัดโดยภาครัฐ และเห็นว่าหมู่บ้านแม่กำปองมีศักยภาพที่จะพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้เนื่องจากหมู่บ้านตั้งอยู่ในพื้นที่ที่โอบล้อมไปด้วยภูเขาและมีทรัพยากร ธรรมชาติที่สมบูรณ์จึงได้ปรึกษากันระหว่างกลุ่มผู้นำของหมู่บ้านและเริ่มต้นด้วยการจัดประชุมชาวบ้าน จัดทำเวทีชาวบ้าน เสนอให้มีการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในลักษณะของโฮมสเตย์ขึ้นโดยเริ่มเปิดดำเนินการในเดือนเมษายน ปี 2542 มีชาวบ้านเข้าร่วมโครงการในระยะแรก

จำนวน 5 หลังคาเรือน และมีการเปิดตัวเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการในวันที่ 10 ธันวาคม 2543 โดยมีการบริหารจัดการในรูปแบบสหกรณ์ มีการจัดทำกฎ ระเบียบ กติกา ในการบริหารจัดการ และวางรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสม โดยชุมชนมีศักยภาพด้านการเดินป่าศึกษาธรรมชาติพืชพรรณไม้เฉพาะถิ่น ศักยภาพด้านวัฒนธรรมประเพณี การแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร โดยระเบียบในการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านนั้น นักท่องเที่ยวต้องใช้ผู้นำเที่ยวของหมู่บ้านเป็นผู้นำเที่ยว โดยผู้นำเที่ยว 1 คน ดูแลนักท่องเที่ยว 5 คน และใช้เส้นทางตามที่คณะกรรมการหมู่บ้านได้กำหนดไว้

อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจำเป็นต้องติดต่อ สื่อสารกับนักท่องเที่ยวอย่างใกล้ชิด ทักษะทางภาษาจึงมีความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษซึ่งเป็น ภาษาสากล ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษจึงถือได้ว่า เป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ระดับของความสำเร็จของธุรกิจ และยิ่งรวมไปถึง การที่จะสื่อถึงวัฒนธรรม และความเป็นอยู่ตลอดจนการรักษาไว้ ซึ่งเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิตทรัพยากร และ สิ่งแวดล้อมในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย

นายธีรเมศร์ ขจรพัฒนภิรมย์ ประธานกลุ่มโฮมสเตย์ ได้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 ว่าปัญหาที่พบในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง คือความสามารถในการสื่อสารภาษา ต่างประเทศ เนื่องจากบุคลากรที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุมากและไม่ได้เรียนหรือพูดภาษาต่างประเทศได้ จึงไม่สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ได้อย่างเข้าใจ

อนึ่งปัจจุบันนี้ “ชีวิตดิจิทัล” (Digital Lifestyle) เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยว กล่าวคือ สมาร์ทโฟนเข้ามามีบทบาทต่อชีวิตมนุษย์ในทุกแง่มุมมากขึ้น นักท่องเที่ยวสามารถใช้สมาร์โฟนค้นหาข้อมูลเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว และวางแผนการเดินทางได้ด้วยตนเอง เนื่องจากการนำระบบแผนที่เสมือนจริง ระบบนำทางจีพีเอส มาพัฒนาแอปพลิเคชัน ซึ่งสามารถให้ข้อมูลที่เป็นทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและวิดีโอ ข้อมูลในภาพรวมและเชิงลึกของแหล่งท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสนับสนุนตลาดการท่องเที่ยว อุปสรรคจากการเข้าถึงข้อมูลมีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวโดยตรง (กมลลักษณ์ ชัยดี, 2559)

นอกจากนี้รัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้นำนโยบาย “ประเทศไทย 4.0” มาใช้ในการขับเคลื่อนประเทศเพื่อปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ ไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” เพื่อให้ตอบสนองหลักการ “ทำน้อย ได้มาก” นั้นหมายถึง การขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อยใน 3 มิติสำคัญ คือ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า หากมีการจัดทำข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในหมู่บ้านแม่กำปองเป็นภาษาอังกฤษและสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติรู้จักบ้านแม่กำปองมากขึ้นและสนใจที่จะเดินทางมาท่องเที่ยว และหากเดินทางมาด้วยตนเองก็มีข้อมูลนำเที่ยวที่เป็นภาษาอังกฤษเสมือนมีมัคคุเทศก์ส่วนตัว เมื่อนักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกในการท่องเที่ยวก็จะส่งผลให้หมู่บ้านแม่กำปองมีความสามารถในการแข่งขันในตลาดการท่องเที่ยวระดับนานาชาติเพิ่มมากขึ้นและมีความยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อจัดทำข้อมูลการท่องเที่ยวภาษาอังกฤษบนแอปพลิเคชัน ‘Mae Kampong Mobile Tour Guide’ สำหรับประชาสัมพันธ์ นำเสนอข้อมูลและนำเที่ยวหมู่บ้านแม่กำปอง
- 2) เพื่อสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ใช้แอปพลิเคชัน ‘Mae Kampong Mobile Tour Guide’

3. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1) ประโยชน์ด้านวิชาการ

- 1.1) ได้โมบายแอปพลิเคชัน ‘Mae Kampong Mobile Tour Guide’ ที่ใช้ภาษา อังกฤษในการนำเสนอข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในหมู่บ้านแม่กำปอง
- 1.2) ผู้นำเที่ยวชุมชนสามารถนำมาใช้เป็นต้นแบบในการฝึกอบรมข้อมูลการท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษได้

2) ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ

- 2.1) ชุมชนแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

4. ขอบเขตการวิจัย

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

ข้อมูลเชิงลึกของสถานที่ท่องเที่ยว วิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่นของบ้านแม่กำปอง

2) ขอบเขตด้านพื้นที่

บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

3. ขอบเขตด้านประชากร

- 1) ชาวบ้าน ผู้รู้ข้อมูลเชิงลึกของสถานที่ท่องเที่ยว วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นบ้านแม่กำปอง จำนวน 15 คน
- 2) นักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวด้วยตนเองในหมู่บ้านแม่กำปอง จำนวน 50 คนที่ได้จากการสุ่มแบบง่าย ๆ

4) ขอบเขตด้านเวลา

20 สิงหาคม พ.ศ. 2560 – 30 กันยายน พ.ศ. 2561

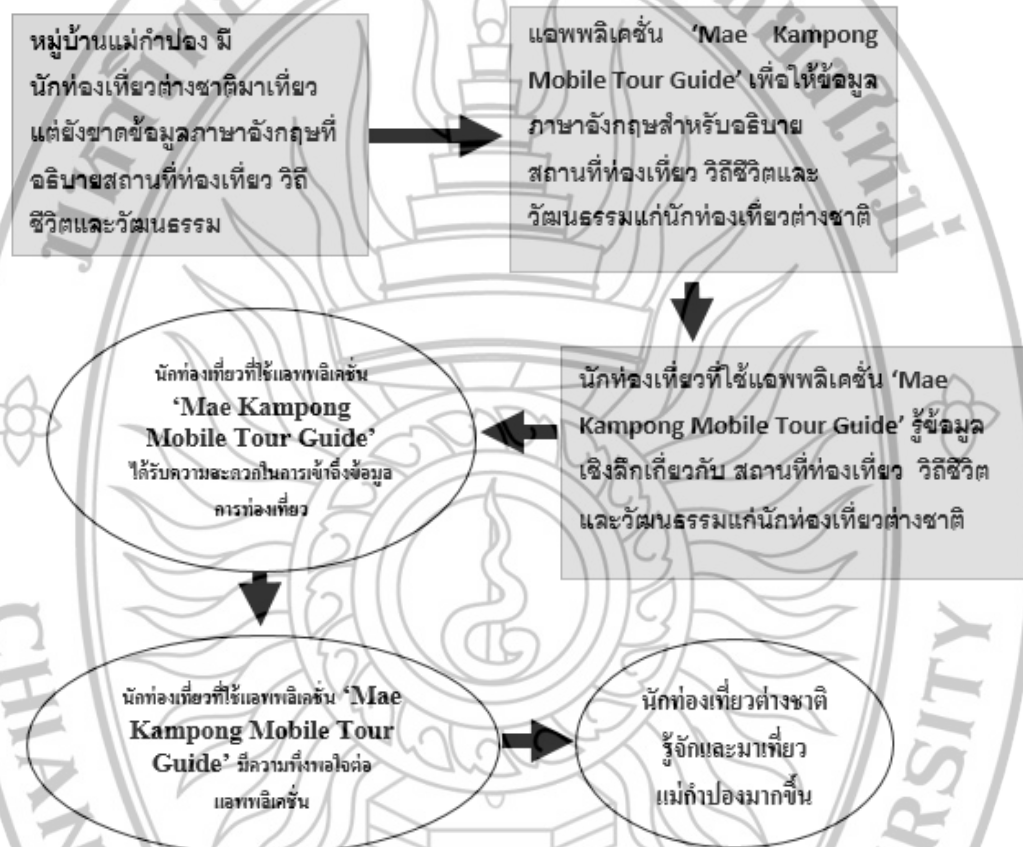
5. คำนิยามศัพท์เฉพาะ

- 1) ข้อมูลการท่องเที่ยว หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การเกษตรและศิลปวัฒนธรรม ของบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

2) ผู้นำเที่ยวชุมชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ ที่ทำหน้าที่พานักท่องเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

6. กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดทำข้อมูลการท่องเที่ยวภาษาอังกฤษบนแอปพลิเคชัน ‘Mae Kampong Mobile Tour Guide’ มีกรอบการวิจัยดังปรากฏในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย